

DOMOVINA

Štev. 21.

V Ljubljani, 23. maja 1919.

Leto II.

Nauk iz Pariza.

V Parizu, lepem francoskem glavnem mestu, igrajo zadnje dejanje petletne žalostne Gospodje v Parizu bodo kmalu potegnili zastor — in igra bo končana in začelo se bo novo življenje med narodi. Vsaka igra ima svoj konec, tako tudi ta, ki se je začela 27. julija 1914.

Poglejmo si malo bližje ta konec — ker je zelo poučen, posebno za nas Slovence.

Nemčija in Avstrija sta v svetovni vojski pokazale veliko moč, ki sta jo zajemali iz deset in desetletnega dela in pripravljajna. — Treba je bilo pol sveta zbrati in združiti v boju proti Nemcem. Kanoni in puške so preplavile svet, morje, po katerem je v miru Nemčija in Avstrija dobivala živila, je bilo od angleških ladij popolnoma zaprto, tako, da bi niti miš ne mogla priti skozi gosto mrežo. Nemčija in Avstrija sta bili odkazani na svojo lastno moč, na živčevje, ki je zrasel na lastnih njivah.

Vsak pameten in razsoden človek je moral že 1. 1914 vedeti, da bosta Nemčija in Avstrija v tem ogromnem boju podlegli, ne toliko radi manjše vojaške moči in prehrane, kakor radi svoje gnilobe in nezadovoljnosti drugih nenemških narodov, katere je nemška in avstrijska vlada tlačila in izkoriščala, kjer jih je mogla. — Država avstrijska se je držala samo s silo, ki je šla z Dunaja med slovanske narode.

Kri je tekla in tekla, beda je naraščala in nezadovoljnost radi dolge vojne se ni pojavljala samo v Nemčiji in Avstriji, ampak tudi v državah antante. Čisto človeško, saj se človek celo ženitovanja naveliča, ako le predolgo traja. To so gospodje ministri in voditelji v antanti prav dobro videli in bali so se, da pri njih doma nastanejo zmešnjave, nemiri in prekucije in da vse to povzroči njih poraz. Zato so se trudili, da vojsko kmalu končajo. Iskali so vsa mogoča sredstva, s katerimi bi Avstrijo in Nemčijo oslabili in premagali. Kanoni in puške niso zadostovale, lakota se je sicer zelo bližala v osrednje države, pa do obupa še ni hotelo priti. Nemčija se ni uklonila, upala je še vedno — na čudež, da zmaga. — Ker to orožje ni zadostovalo, je antanta zagrabila za drugo, za časopise, za lepe, vzvišene besede, ki naj bi nemškimi narodom v Nemčiji in Avstriji na še bolj razumljiv način dopovedale, kako da so zatirani, kako jim Nemčija in Avstrija jemljeta pravice, ki jim jih je dala narava in bog. Začeli so iz ust predsednika Wilsona oznanjati nov evangelij narodom, evangelij o samoodločbi narodov. Noben narod ne sme priti pod vladno drugoga — ako se temu protivi sam. Narod ne sme biti mrtvo blago, s katerim razpolaga močnejši. Vsi narodi so enako vredni, ako živijo po načelih medsebojne ljubezni in spoštovanja. Ljubezen in pravica mora vladati na svetu, ne pa sila in moč. Tudi slabi, mal narod ima pravico, da mirno in v blagostanju živi, njegove slabosti ne sme nihče izrabljati v svojo korist. Vsi narodi sveta se morajo združiti v »zvezi narodov«, ki bo kakor oče dobra, poštena in pravična, ki bo varovala vsakega, kateremu kdo drugi hoče delati krivico.

To so bile besede, kakor od boga govorene. Slovenski narod se preje svojih pravic ni tako močno zavedal, napačno je bil vzgojen, preveč je bil k tlom pritiskan. In kakor se ponižen hlapec ne zna in ne more pobrigati za svoje človeške pravice, tako tudi slovenski narod ni znal. Ko pa je začul te močne besede od človeka kakor je Wilson, ki je govoril v imenu cele antante, se je popolnoma zavedel svojih pravic, zavedel se je svojega hlapčevstva v Avstriji in v veri in upanju na pomoč od antante je dobil korajžjo in v majski deklaraciji je povedal antanti: »Tudi jaz hočem sam odločevati o svoji usodi, tudi jaz hočem biti na svoji zemlji svoj gospod — moje naj bo, kar govori moj jezik, kar je kri moje krvi, kar ima slovansko srce.« Zaklical je to antanti in obrnil se je od Avstrije. In v veliki veri in upanju je pričakoval, da mu zmagovita antanta da ono, kar je rekla, da je naše po božji in človeški postavi. Z vero v narodnih Avstrije v antantino pravičnost in poštenost je antanta zmagala.

Puške so utihnile in gospodje so sedli k zeleni mizi, da napravijo to v dejanjih, kar so preje govorili v besedah. Z veselim obrazom je zrl slovenski narod v Pariz, odkoder je imelo priti potrjeno vse, kar je lepega govoril Wilson.

Verovali smo. Pa bilo bi boljše, da bi bili kot sv. Tomaž, ki ni hotel verjeti.

Antanta je zmagala in pozabila je na to, kar je govorila. Govorili so, da vojske ne sme biti več, ker morata ljubezen in pravica vladati svet. Danes pa delajo državne meje take, da bodo današnji zmagovalci v prihodnjih vojnah zopet lažje zmagali. Pri odločitvi državnih meja ne odločuje ona črta, do katere prebiva v celoti narod, ampak zopet odločujejo gore in vode, ker so gore in vode v vojski zelo velikega pomena. Narod naš je zopet blago, katerega močnejši razkosavajo samo zato, da nas bodo pozneje imeli bolj trdo v pesti. Nočejo nam dati onih krajev in dežel, kjer prebivajo ljudje naše slovanske krvi, samo radi tega ne, ker se boje, da v vojskah ne bodo imeli pripravnih krajev za zmagovito vojskovanje. Naš jugoslovanski narod je bil preje iz Dunaja in Budimpešte raztrgan na tri dele, sedaj bo pa iz Pariza še na več delov razdeljen. Gospodje v Parizu so postali sami sebi, in svojim besedam nezvesti.

Pokazali so nam, da je tisti revež, ki je slab, in ki si ne zna sam vzeti, kar je njegovega. — Na ves glas so nam rekli, da svet pravice ne pozna. Ta glas naj nam bo svet nauk: Bodimo trdi in složni, pokažimo, da je slovenski narod sam zmožen priboriti si ono, kar mu je dal bog in česar mu drugi nočejo dati. Vsaka krivica na svetu se maščuje — preje ali pozneje. Pripravimo se na oni veliki trenutek! Iščimo prijateljev tam, kjer čutijo in mislijo z nami, poiščimo si prijateljev pri Slovanih, pri Rusih in Čehih. **Le tam, kjer je z nami srce in duša, le tam nam bodo dali dejansko pomoč.**

Preki sod ali nagla sodba.

To skrajno sredstvo za zdrževanje reda in miru, brez česar ne more obstati nobena zdrava državna tvorba, je moralo priti tudi

nad nekatere okraje v Sloveniji. Strah pred prekim sodom nam je znala bivša Avstrija raztolmačiti večkrat brez stvarne potrebe, le v svrhu našega pasjega poniževanja. Najnovejša razglasitev pa je, žalibog, vsestransko upravičena.

Kaj znači torej to izredno stanje? Nagla sodba se vrši brez preiskave pred štirimi sodniki. Pred naglo sodbo pride vsak, ki zagreši hudodelstva: punta, vstaje, zarote, umora, ropa, zažiga, zbiranja, hudobnega poškodovanja tuje lastnine. Kogar se zaloti pri teh hudodelstvih ter se mu da dokazati krivda v treh dneh, se obsodi na smrt. Smrtna obsodba se izvrši tekom dveh ur po razglasitvi. Zoper to obsodbo ni priziva. Pred nagli sod pride vsaka poškodba tuje lastnine v vrednosti nad 200 K, nadalje vsaka zlobna poškodba na državnih in javnih napravah (brozjav, telefon, železnice, mostovi) brez ozira na vrednost. Isto velja tudi za poškodbe, pri katerih je ogroženo človeško življenje npr. pri razbijanju šip, lučanju kamenja v stanovanja itd.

Nemška grozodejstva na Koroškem.

Vsaki dan se zvedo nove podrobnosti o zverinskem nastopanju nemškega vojaštva proti Slovincem na Koroškem. Ako bi zbrali vse dokaze, dobili bi krvavo knjigo o »kulturnem« nemškem narodu, ki je prekašal Hune in Turke. Župnik Hafner z Ojstrice nad Spod. Dravogradom poroča, da so nemške tolpe napadle št. Lovrenc, ubile in strahovito razmesarile kmeta Struca. Ognjali so vso živino, pobrali vsa živila in celo vse kmetijsko orodje. — V Labudu so Nemci naše vjetnike do nagega slekli in strahovito pretepali.

V Podjuni so nemške tolpe ropale, a dale so se tudi odkupiti. Vojski so imeli nabasane žepce z bankovci. Povsod so ropali tudi po cerkvah ter odnašali posebno kelihe, moštrance in mašne obleke, tako v Šmihelju pri Pliberku, v Črnečah, Libeličah, pri Sv. Križu, v št. Janžu na Štajerskem i. dr.

Vest o smrti župnika Fugerja iz št. Janža v Rožu vendar ni resnična. Župnik se je vsled pretepanja le onesvestil ter so nezavestnega pripeljali v Celovec.

Pa ne samo z nasilstvom, tudi z izdajstvi so zmagovali Nemci. Laž, verolomstvo in hinarstvo so glavne lastnosti nemškega rodu od Viljema pa do zadnjega celjskega renegata. Vpad v Pliberk so vodili štirje jugoslovanski podčastniki-nemčurji. Eden teh je več dni poprej prišel k našim vojakom v Velikovec in trdil, da so ga Nemci mučili, zato jim je ušel. Slovenska posadka je hudobnežu verjela ter ga sprejela v svojo službo v Pliberku. Tam je igral vlogo Efijalta ter vse izdal Nemcem. — Po zavzetju Pliberka se je pripeljal iz Celovca neki vladni svetnik (najbrže Schumy), ki je imel na trgu nagovor na ljudstvo. Povedal je, da gredo sedaj Nemci naprej čez Štajersko in Kranjsko do Reke. Nemški vojski so raznašali vest, da so med njimi tudi Italijani, ki jim pomagajo, da je Maribor že padel, general Maister je mrtev, Ljubljano so zavzeli Italijani itd.

V Pliberku so se nemške tolpe takoj razkropile po mestu ter začele ropati pri Slovencih po določenem načrtu. Vojaki so pravili, da jim je ropanje dovolil vojaški poveljnik, ki je Pliberk zasedel. Izropali so dekanijo, Narodni dom, trgovini Sobec in Vajncerl, gostilno pri jagnjetu in dr. Odgnali so gostilničarko Plešivčnik, ki je Slovenka, dasi je mož Nемеc, nadalje Mlinarja, Klobučarjevi hčerki Ovčjak, uradnika Rožmana, gospo Sobec in poštarja Tschernitza. Aretiranim so že med potjo grozili s smrtjo. Ranjene slovenske vojake so skoraj vse pomorili. Slovenske vojake, ki so jih vjeli pri Šmarjeti, so razorožili, obetajoč, da se jim nič ne zgodi, ako izroče orožje. Razorožene pa so postavili v vrsto ter jih s strojnicami postrelili.

Na naše vojake so streljali tudi civilisti iz Morijeve in Brežnikove hiše. Tam je bilo ustreljenih troje slovenskih vojakov. Mladi Razpotnik je ustrelil dva naša častnika in dva vojaka. Pod Kostmanom so ustrelili civilisti dva naša častnika. Mrtve so grozno razmesarili ter jih vlačili po cesti. Bežeče naše poštne uradnice v Prevaljah so se videle kako so nemški divjaki zvezali skupaj dve ženski ter ju nato ustrelili. — V Guštanju so nemški vojaki izkopali oči padlemu slovenskemu vojaku, jih nataknili na žico ter na trgu razkazovali tržanom, češ, tako delajo Jugoslovani z našimi vojaki.

V Pliberku so najhujše oplenili Narodni dom, last Štefana Breznika. Vino, živila in obleko so odvažali kar v vozovih. V Libučah so oplenili občinsko aprovizacijo, ki je imela samo moke za 100.000 K. Županu Kralju so popolnoma izropali kmetijo in trgovino ter mu odgnali vso živino. Naropano živino so od vojakov kupovali nemški sosedje, med njimi neki Koren, ki pa ga je hitro zadela kazen za grabežljivost. Ko je namreč Koren hotel vojaku plačati naropano živino, se je vojaku užgala ročna granata, ki je usmrtila vojaka, Korena in njegovo hčer. Nadalje so popolnoma izropali podžupana Hartman, biv-

ši župan v Dobu Likeb, Pop v Lešah, Dobrovnik v Breznici, župan Rudolf in posestnika Kiln in Svetec v Bistrici itd. Pobrali so vse, da so ljudje brez živeža in napolnagi.

V Ločah pri Beljaku se je nastanila v cerkvi stotinja nemških vojakov. Oltarje so razbili, za glavnim oltarjem imajo — stranišče.

Žrtev nemških nasilnosti je postal tudi velikovski odvetnik dr. Jurij Kulterer, ki se je vedno čutil z nami. Ubila ga je granata. Pokojnik je bil tast ljubljanskega zobozdravnika dr. Alojzija Praunseisa.

Italijani na naših tleh.

V Puli vlada splošna brezposelnost. Razun arzenala stoji vse tovarne, ker so Italijani odpeljali ves premog, kar ga je pustila avstro-ogrška monarhija. Ljudstvo v mestu in okolici je z Italijani skrajno nezadovoljno.

V Medulinu, najbolj zavedni vasi pulske okolice, so internirali vse moške prebivalce. Iz celega okraja so odgnali 24.000 naših ljudi.

V Idriji grozi propasti rudnik pod zahnirno italijansko upravo. Poprej je dajal rudnik povprečno 1 milijon čistega dobička, Italijani pa so napravili v teh mesecih že 2 milijona izgube.

V Vipavi so Italijani razglasili, da dobi prva Slovenka, ki se poroči z Italijanom iz kraljestva, 12.000 lir državne dote.

V Gabrovici na Krasu so Lahji odgnali v Trst vse mladeniče, ki so si povodom domačega plesa pripeli slovenske trakove.

Iz Reke izganjajo Jugoslovane. Italijani so se prestrašili ljudskega glasovanja, ki je izpadlo proti njim. Sedaj so začeli Jugoslovane izganjati iz mesta.

Brezposelnost v Trstu. Italijanski socialisti poročajo, da je zavlada v Trstu takšna brezposelnost, kakršna še ni bila nikdar ter se je bati najhujšega. V tržaškem pristanišču je imelo do 1. 1914 nad 10.000 delavcev posla, sedaj pa le par sto. Vsa velika skla-

dišča so zaprta. Tudi vse male mestne obrti, ki so zaposlovale do 20.000 delavcev, stoji pred polomom. Mestna uprava nima ne grada ne denarja.

Požar v Orehku. V Orehku pri Prestranku so italijanski vojaki povzročili požar, ki je uničil 11 poslopij.

V Postojni so Italijani znova aretirali hotelirja Paternosta in lekarnarja Bakaričiča.

Z italijansko fakinažo tudi italijansko vojaštvo. V noči 14. t. m. so se vprizorili dogovorno veliki izgrede proti Jugoslovanom v Zadru in Splitu. Povsod so demonstrirali proti Wilsonu in proti Jugoslaviji. Demonstrantje so z orožjem napadali Jugoslovane po ulicah. Mnogo oseb je bilo nevarno ranjenih. Z napadalci so bili tudi italijanski vojaki. Varnostne oblasti so vse mirno gledale ter natihoma odobravale.

Požrešni Italijani hočejo dobiti še Bohinj in Jesenice!

Taka vest se je bliskoma raznesla zadnje nedelje po Goreniskem. Takoj se je zbral na Jesenicah sijajni protestni shod. Proteste pa so tudi sklenile vse občine radovljiškega glavarstva. Na shodu v Jesenicah so se sklenile soglasno sledeče resolucije:

Izvedevši, da se na mirovni konferenci v Parizu hoče večji del našega okraja priklopiti Italiji ali Nemški Avstriji, da bi s tem dobili bohinjsko železnico popolnoma v italijanske in nemške roke, kar najodločnejše in najenergičnejše protestiramo proti taki priklopitvi ter izjavljamo, da iste nikdar ne priznamo in da se bodemo z vsemi svojimi močmi proti nji branili.

Zahtevamo, da vse slovensko ozemlje ostane neločljivo združeno z Jugoslavijo, zahtevamo, da se poizve pred končno odločitvijo narodova volja potem plebiscita na vsem Goriškem, Tržaškem in v Istri.

protestiramo proti barbarskemu postopanju nemških šovinistov s slovenskim pre-

Manica Komanova:

Pri župniku.

Mnogo hudega je prestala Frnadova mati, predno se je njen edinec Tonče preril do visokih šol. E, študije stanejo denar, to občuti marsikak trden posestnik, kaj še le Frnadovka, ki je bila revna kmetska gostja in si je od svojih ust morala pritrgovati že itak pičli košček kruha. Sicer si je znala pridna ženica na vse načine pomagati, da si je zaslužila kak krajcar. Včeraj se je pekla na vročem solncu in žela gospodarjevo pšenico, danes si jo našel v gozdu, ko je pobirala želo in nabirala gobe, a jutri bo že romala s polnim košem na hrbtu proti Ljubljani.

A vendar je bil ves njen zaslužek mnogo prepičel, da bi z njim vzdrževala sina in sebe. Sebe, no kaj sebe, ona ni veliko potrebovala. V obleki je bila zelo skromna in varčna, v jedi pa tudi ne bogve kaj izbirčna. Za kosilo nekaj krompirjev, zvečer pa kos črnega kruha, a kadar tudi tega ni bilo, zadostoval je sveti križ in vlegla se je v posteljo.

A s sinom Tončetom pa ni moglo biti tako. On se je moral čedno oblačiti in tudi njegov želodec ni hotel biti kar tako z malim zadovoljen, kakor materin. Poleg tega je bilo treba kupiti knjige, plačati stanovanje in bogve kaj še vse. Ej, dokler je živel blagi nadučitelj Gregorec — on namreč je povzročil, da je dala Frnadovka nadarjenega Tončka študirat — je že še šlo, Gregorec je skrbel za Tončeta kakor za svojega. Enkrat mu je pri svojih prijateljih izprosil brezplačno kosilo, drugičrat zopet potrebnih knjig, a včasih, ko je videl, da dečku sila prede, posegel je v lastni žep, da mu je pomogel iz zadrege. Kopa je Tončetov dobrotnik zatisnil oči, navalila se je vsa skrb na

materine rame, ki je dostikrat obupavala, bo li mogla pri vsej svoji revščini spraviti kdaj sina do boljšega kruha.

Toda, najhujše je le en čas trpelo. Tonček je bil priden dečko, ki je vkljub svoji mladosti prav dobro vedel, koliko se trudi, trpi in strada dobra mamica zanj. Ljubezen do nje ga je podžigala, da se je marljivo učil in vestno pazil na vsak krajcar. O kolikokrat legel počivat brez večerje, samo da ni bilo treba nadlegovati matere za denar.

Ko je vstopil v peto gimnazijo, posrečilo se mu je dobiti pri neki bogati rodbini mesto inštruktorja. Dobil je tam v pouk dva dečka, ki sta svojega ljubeznivega hišnega učitelja kmalu srčno ljubila. Oče teh dveh dečkov, ugleden mož, priporočil je mladega učitelja svojim prijateljem in kmalu je dobil Tonček toliko inštrukcij, da mu poslej ni bilo treba več stradati in da si je nakupil najpotrebnejše. Sedaj se je tudi njegovi materi obrnilo mnogo na bolje, kajti odslej jo pridni sinko ni več nadlegoval s kakimi prošnjami.

Po dobro dovršeni maturi se je Tonče odločil, da se posveti zdravniškemu stanu. Šel je na Dunaj nadaljevati svoje učenje, ter študirat medicino.

S tem se je svojim sosedom v domači vasi, zlasti pa župniku, zelo zameril. Vsi namreč so bili trdno prepričani, da ga potisnejo v semenišče, a ptiček jim je zletel iz gnezda.

Po navadi vsem kmetskimi materam kar poka srce od žalosti, ako se njihov ljubljenec ne posveti duhovskemu stanu.

A Tončkova mati — čudo — ni bila ena izmed tistih.

»Moj Tonče še ni nikoli kaj takega ukrenil, o čemur ne bi bil vsaj dvakrat premislil in se dobro prepričal, da je to dobro zanj. Vsi ne morejo biti duhovniki. Sicer je pa še vedno boljši dober zdravnik, kakor pa slab, prisiljen duhovnik.«

Tako je Frnadovka zavrnila vsakogar, kdorkoli se je drznil govoriti o Tončetovem »napačnem« ukrepu.

Kakor prej na gimnaziji, tako je Tonče tudi na visokih šolah izvrstno napredoval. Vse je šlo po sreči in ni bil več daleč oni zaželjeni čas, ko bi bil Frnadovkin Tonče promoviran doktorjem zdravilstva, da ni poseglo vmes nekaj, kar je zadelo Tončeta in njegovo mater, kakor bi ju zadela strela z jasnega neba.

Izbruhnila je svetovna vojna, ta strašna, nenasitna zver, ki je pogoltnila v svoje peklenko žrelo stotisoče slovanskih mož in mladeničev, ugonobila tisoče srečnih družin in končala nebroj človeških domov.

Tudi Tonče je moral na mah prekiniti svoje študije, ter zameniti knjige z ostrim mečem.

Čemu bi popisovali nad vse žalostno slovo, ki se je vršilo med materjo in sinom, Tonče je solznih oči tolažil obupano mater, ki pa se kar ni mogla utolažiti.

»Torej zato sem trpela zate vse svoje žive dni, da te zdaj ubijejo,« je vzdihovala pomilovanja vredna starka.

»Umirite se mati! Kdo pravi, da bodo ravno mene ubili? Le verujte mi, da se bom kmalu vrnil! In potem mati, bom skušal s podvojno marljivostjo nadomestiti vse, kolikor me bo zdaj zamudila ta nesrečna vojna.«

To rekši, je poljubil vrli Tonče svojo staro mamico na čelo in se ločil od nje s smehljajem na obrazu, a z bridkostjo v srcu. Čuval se je, da ne izda svoje notranje bolečine pred materjo, ki že itak toliko trpi radi njega . . .

V neprestani skrbi, katero ima le mati do svojega otroka, živela je poslej Frnadovka, ter vedno računala in preštevala, koliko dni je že minulo, odkar jo je moral zapustiti njen dobri Tonče. (Dalje prihodnjič.)

bivalstvom in z našimi vojnimi ujetniki na Koroškem.

zahtevamo, da se vse slovenske pokrajine na Koroškem in Štajerskem z njihovimi gospodarskimi in prometnimi središči Beljak, Celovec in Maribor združijo oziroma ostanejo združene z Jugoslavijo in

zahtevamo slednjič, da se sploh pri določitvi mej države Srbov, Hrvatov in Slovencev v polnem obsegu upoštevajo načela o samoodločbi narodov, ki jih zagovarja tudi predsednik severno - ameriških združenih držav.

Z merodajne strani se zagotavlja, da je taka bojazen neutemeljena.

Prekmurje gori.

Naši prekmurški rojaki — vseh je najmanj 120.000 — so morali strahovito trpeti pod zdvižnimi madžarskimi bolševiki. Pošiljali so obupne klice za pomoč vojaškim in državnim oblastnikom. Kdor je mogel bežati čez mejo, pribežal je preko Mure v Ljutomer. Tam je bilo zbranih nad 500 prekmurških kmetov, ki so prosili vsaj za orožje pri vojaških komandah, da se sami postavijo v bran proti madžarskim razbojnikom. Prosili so za pomoč tudi pri francosko-angleški misiji, ki je prišla zaradi Prekmurja v Ljutomer. Tudi ta je obupance potolažila, naj potrpe, da zavzamejo zavezniški Budapešto. — Obup je prikipel do vrhunca. Okrog 10. t. m. se je prekmurško ljudstvo vzdignilo od Št. Gotarda do Ljutomera. Pet dni so zdržali ter neprestano prosili pomoči iz Ljubljane, Zagreba in Beograda. Vse zaman. Osamljenim so moči pošle. Sedaj je upor slovenskih Prekmurcev s krvjo in ognjem udušen. Vse križem gorijo slovenske vasi, Madžarski bolševiki so odgnali več tisoč Slovencev in Slovenk v jetništvo. Pri tem so jih klali in pobijali kot divjačino.

Nad celim Prekmurjem je proglašena nagla sodba (štatuarium). Edini časopis prekmurških Slovencev »Novine« je madžarska boljševiška vlada ustavila, namesto nje pa izdajajo v slovenskem jeziku boljševiški list, ki ga mora obdržati vsak prejšnji naročnik »Novine«. — Obe boljševiški gardi (bela in rdeča) sta se združili. Na Jugoslovane so hudi poglavitno zato, ker so jim na potu, da se ne morejo združiti z enakomislečimi prekucni v Nemški Avstriji in Nemčiji sploh. Za tako zvezo delajo neprikrivano. Nemcem pošiljajo živila iz Ogrske le zato, da bi postali Nemci neodvisni od antante ter bi začeli skupni boj proti zaveznikom. To nakano izdaja tudi pisava madžarskih časopisov. Ako bi se Madžarom in Nemcem nakano posrečila, prišla bi velika nesreča na Čehoslovaško, Jugoslavijo in Romunijo. Zato bi bilo nujno potrebno, da antantine čete zasedejo bivšo mejo med Avstrijo in Ogrsko.

Da antanta takih madžarsko-nemških nakan ne pozna, dokazuje njena zahteva, naj bi Jugoslavija dala Nemčiji in — Madžarski 150.000 ton žita in sočivja ter 12.000 ton maсти. Madžarska tega blaga ne potrebuje, temuč bi ga le dala Nemcem za podkupnino.

O živinoreji.

Organizacija in zavarovanje.

V organizaciji je moč in dobro delo se da najhitreje in najlažje splošiti, če ga vrše združene sile. — Ker ima živinoreja tako velik splošen pomen in pretežno nalogo, da bi ji bili posamezniki kos, je neobhodno potrebno, da se živinorejci združujejo in organizirajo. Vsi za enega in eden za vse — je oeslo organizacij, borba za stanovski prospek članov in skrb za povzdigo in razvoj živinoreje — kot velevažne gospodarske panno naše agrarne države — naj bo vodilna misel združenih živinorejcev. Slednje zadoštuje, da se tudi javna uprava pobriga za te organizacije in jim zakonodajnim putem da gotove pravice vpliva na živinorejo in jih tako podpira.

Gradba dobrih, vzornih in zdravih hlevov naj bi bila prva skrb. Če hoče organiziran živinorejec postaviti nov hlev, naj bo

primoran to javiti organizaciji in ta mu potem poskrbi načrt in strokovni nasvet. Kar se hlevov in njihove zgradbe tiče, manjka našim živinorejcem mnogo. Svinjak je po navadi tako zgrajen in v takem stanu, da že lastnik sam pride v zadrego, če želiš, da ti ga pokaže. Pa vendar je svinjak vir precejšnjih dohodkov, to kmetica rada prizna in se pohvali. — Če si je pa kdo postavil nov svinjak, je pa ta ponavadi vsemu drugemu podoben, samo dobremu svinjaku ne. Isto velja pri drugih hlevih; nesmotrenost se opazi povsod — in o kaki higijeni seveda tudi ni sledu. — Žival potrebuje za bivanje prav tako dobrih in zdravih prostorov in če hočemo, da bo dobiček pri živinoreji popolen, se moramo pobrigati za dobre in zdrave hleve.

Zelo važna točka je vzreja plemenjakov in dobrih pasem. Za snovanje živinorejskih organizacij in njihov krajeno razširjenje bodo na vsak način tvorile pasme važno ulogo in bodo imele osnovni pomen. In to je prav. — Če bo v interesu organizacije, da se da gotovi pasmi prednost, bo zboljšanje gotovo hitreje napredovalo.

Dogodi se večkrat, da ima živinorejec samo lepo plemensko živino na pr. lepe telice, lepe svinje. Če rabi denarja, mesto da jih odstopi mesarju ali prekupcu, jih proda organizaciji, ki postreže zopet članom, ki nimajo tega. Če je treba plemenskih bikov, mrjascev ali žrebcev od zunaj, je zopet organizacija tu, ki bo krajevne razmere in potrebe najbolj poznala — ona naj poskrbi in nakup posreduje.

Pregled o stanju živine naj bo dolžnost organizacij, ki naj izvoz ali prodajo temu primerno urejujejo in na določitev časa in kraja za sejmove naj imajo odločilen vpliv. Imeti morajo pregled o cenah živine, o kakovosti in značaju sejmov, da bo vsak član o tem podučen, če gre z živino na trg. Le na ta način se bomo znebili pogubonosnega vpliva različnih prekupcev.

Velikega gospodarskega pomena v večjih živinorejskih okrajih bi bile centralne klavnice, opremljene s hladilnicami in prekajevalnicami. — Če bomo meso izvažali, so nam velike hladilne naprave neobhodno potrebne. Do sedaj imamo v državi samo dve večji podjetji, ki se pečata z izdelovanjem salam in klobas in s prekajevanjem. Taka podjetja na zadržni podlagi se morajo na vsak način pomnožiti. Rabimo tudi tovarne za izdelovanje mesnih konserv. — Za naše štajerske »špeharje« bi bila centralna klavnica — opremljena s hladilnico, prekajevalnico in s stroji za izdelavo klobas gotovo velikanskega pomena. — Blago v konserviranem stanju, bodisi v konservah, salamah ali samo prekajeno, se lažje prevaža in boljše prodaja. Tudi nismo siljeni takoj po zakolu prodati, ampak lahko počakamo boljših prilik glede cen. Za živinorejo neobhodno potrebno pa je, da je pri teh podjetjih tudi sam udeležen. Izvrši se naj to tako, da se živinorejske zadruge same združijo v svrhu skupne klavnice, ali pa, da so vsaj udeležene pri kapitalu. Medsebojna kontrola med producenti in konsument bi bila tu jako koristna in bi se dala najenostavneje izvesti, če sta obe stranki udeleženi pri podjetju.

Živinsko zavarovanje je vsekakor zelo koristna in potrebna točka v vsakem živinorejskem načrtu, samo škoda, da se je pri nas do sedaj kazalo tako malo smisla za to. A čisto gotovo je, da pridemo sami do splošnega živinskega zavarovanja in bomo uvideli njegovo veliko važnost in korist, kakor hitro bomo zaznali ves veliki pomen vzorne živinoreje. — Potom tega zavarovanja ne bo imel samo koristi kmetovalec, ki ga je zadela nesreča, ampak mi pridemo s tem zlahka do denarnih sredstev, ki jih neobhodno potrebujemo, če hočemo živinorejo v splošnem povzdigniti in zboljšati. Polno korist in pomen pa bo imelo zavarovanje šele takrat, ko bo splošnjeno. Dokler je pa omejeno na gotova maia okrožja, ne morejo imeti živinorejci vse koristi od njega. — Javno je namreč, da imajo kmetje največ smisla za to zavarovanje tam, kjer je nesreča najbolj pogosta in da te zavarovalnice dostikrat ne morejo pokriti stroškov in obveznosti napram članom. — Ravno radi tega vlada pri nas predsodki proti zavarovanju. — Zato je potrebno, da se ustanovi državna pozavarovalnica, ki v slučaju potrebe krije krajevne zavarovalnice. Zaeno se pa mora

šlovanje zavarovalnic pospešiti, dokler te niso povsod vpeljane. — To je najlažja pot do splošnega zavarovanja, ki se pozneje lahko napravi za obvezno. — Da bi pa kar čez noč vpeljali obvezno zavarovanje, za enkrat ni priporočati in je tudi težko izvedljivo, ker nimamo potrebnih zmožnih moči za to.

Razlastitev in razdelitev veleposestev.

II.

Še grof Herbert Auersperg.

Prebivalci občine Rob imajo glede tega veleposestva sledeče želje:

Komisija naj prouči vse parcele na licu mesta s kmečkimi zastopniki vred. Pri tem se naj popravijo krivice, ki jih je zakrivila graščina mnogim posestnikom l. 1883. Razdeljene parcele naj se prodajo posestnikom po primerni ceni, revnim pa po izrednih plačilnih pogojih, n. pr. na 30letno odplačevanje. — Graščinska hiša v Robu naj se prepusti občini, druge hiše pa naj dobe domači invalidi in reveži. — Veliki skupni gozdovi naj bodo državna last, domačinom pa se naj zajamči les za domačo hišno obrt. Lov in ribarstvo naj se prepusti domači občini. — Graščinska hiša v Krvavi peči naj se presnuje v enorazredno šolo. Spomenica našteva nato vse vasi in zaselja, kjer je le malo manjših posestnikov, vsi drugi so kočarji, a vsem primanjkuje lesa za kurjavo in domačo obrt, stelje, pašnikov, travnikov itd. Pri vseh teh vaseh in zaseljih pridejo v poštev stare krivice, ki se morajo popraviti. V ta namen se naj zaslišijo domačini, posebno starejši.

Graščini Hmeljnik in Zalog.

Tudi do teh dveh veleposestev si laste občinarji iz Prečine svoje stare pravice. Graščina Zalog je last Nemca Langerja, ki ima še 3 druga veleposestva (Bršljin, Pogаницe, Prožek). V Zalogu ne potrebuje njiv in travnikov, ker jih daje v najem proti najemini in tlaki. Prebivalci so navezani na to srednjeveško navado, ker nimajo sami dovolj zemlje. Njive in travniki naj se torej občinarjem razdele proti primerni odškodnini.

Nemški viteški red pri Veliki Nedelji, Ormožu itd.

Ta red ima samo pri Veliki Nedelji poleg drugih zemljišč zaokrožen kompleks v obsegu 400 oralov, takozvani Otok. Na podlagi posebnega robotnega pisma iz leta 1861. je imelo na tem posestvu 54 posestnikov pravico, po celem Otoku pasti določeno število živine in sekati določeno množino drv (protja za ograjo). Leta 1871. pa je Nemški viteški red odvezel pravico do lesa, pač pa dovolil posestnikom pašo v neomejenem številu živine. Posestniki so bili s tem povse zadovoljni. Leta 1912. pa je po prizadevanju nekaterih večjih posestnikov Nemški viteški red odstopil šervitutnikom približno 100 oralov velik kos Otoka v poljubno uporabo (prosta paša in drva). Oboje se oddaja proti plačilu potom licitacije. Na ostalem delu Otoka pa ne sme nihče več pasti, ne sekati. Vsled kratkovidnega in sebičnega občinskega gospodarstva nekaternikov so prišli manjši posestniki na ta način ob svoje pravice. Zato sedaj zahtevajo le te svoje pravice nazaj. Pri tem bi bilo krivično in nedemokratično, ako bi se poslušalo pri agrarni reformi posamezne večje posestnike, ki zahtevajo razdelitev na način: večjemu več, malemu pa malo ali nič. Edino pravično bo, ako se pri tem ozira na domačine, ki nimajo svoje zemlje ali pa premalo za preživljenje.

Dr. Iv. S.:

Nekaj o davkih.

I. Zemljiški davek.

a) Njegov postanek.

Ze v onj pravadni dobi, ko človek še ni imel stalnega bivališča, ampak se je potikal

od kraja do kraja za živežem, že takrat je nudila človeku zemlja s svojimi divjimi sadeži in plodovi poleg divjajčin edini preživitek. Ko si je nato človek nalovil divjih živali ter jih udomačil in se torej prelevil iz lovca v pastirja, je zemlja na pomenu še pridobila. Ker sedaj je morala prehraniti poleg njega tudi njegovo čredo, s katero je hodil od kraja do kraja za pašo. Ko pa so se tekom stoletij posamezne pastirske družine pomnožile v rodove, ti pa v cele narode, je jelo primanjkovati zemlje oziroma paše in človeku ni preostajalo nič drugega ali spuščati se v poboje z drugimi tudi paše iskajočimi rodovi ali pa z lastno prevdarnostjo in delom tako pomnožiti donos zemlje, da se svojo rodbino in čredo lahko preživi. Večnih pobojev se človek kmalu naveliča, zato so posamezni rodovi eden za drugim jeli zasedati rodovitne doline. Zlasti ob večjih rekah so razdelili zemljo med posamezne rodbine, ter jeli živeti mirno stalno življenje z obdelovanjem polja in reditvijo živine, predvsem drobnice — človek se je prelevil iz pastirja alj nomada v kmetovalca, posestnika. Stalna naseleitev človeka na določenem kosu zemlje je največji dogodek v celi človeški in svetovni zgodovini; to je temelj, na katerem stoji cela človeška družba in vse njene uredbe. In vsa zgodovina človeka od tega trenutka dalje ni ničesar drugega kot boj za zemljo, boj za boljši kosček kruha.

Ta boj je pred vsem boj človeka z naravo. Z umnim prevdarkom in izkušnjo je panal odslej kmetič naravo ter si jo naredil vsaj deloma za služkinjo: močvirno zemljo je izsušil, presuho s kanali poljubno namakal; s križanjem se mu je polagoma posrečilo vzgojiti plemenite pasme domače živine, na polju različne vrste rastiin, med njimi najvažnejše žitne, na vrtu pa je privzgojil plemenite vrste sadja. Vzporedno z napredkom v pridelovanju je šel tudi napredek v orodju, ki se je razvilo iz lovskega orožja: najprej je bilo leseno, temu se je pridružilo kame-nito, pozneje obema bronasto in konečno železno. V razlikj mej lesenim oralnim klinom ter modernim železnim plugom oziroma oralnim strojem je zapopaden ves tisoč in tisočletni človeški napredek!

Prvotno je izdeloval naseljenec vse potrebščine sam. Polagoma pa so se posamezniki posvetili pretežno ali izpljučno izdelovanju orodja, obleke itd. Na ta način je nastala obrt, kj se je tekom stoletij iz narodne delavnice razvila do tvornice, do veleobrti ali industrije, kateri konečni namen je, naravo podvreči popolnoma človekovi volji. Drugi posamezniki so se zopet posvetili izmenjavanju med kmečkimi pridelki in obrtnimi izdelki; na ta način je nastala trgovina in posebnj stan trgovcev, ki se je razločeval od obrtnikov in kmetov, bil pa obenem potreben. Da pa napredek ne izumrje s človekom, skrbelj so starejši izkušeni ljudje, ki so sebi v pomoč vedno učili mlajše; tu imamo prvi začetek šole, ki je bila nastala na ta način, da so posebno izurjeni in v kakšnj posebni stroki sloveči možje podučevali mladino proti plači in si s tem služilj kruh. Izmenjava blaga se je vršila prvotno kos za kos, kot je pač kdo rabil; polagoma so se udomačile kože kot vsem potrebno in zato tudi od vseh iskano menjalno sredstvo; mesar, ki je rabil meso, je dal za vola toliko in toliko kož. Ko so spoznali plemenite rude se je zamenjavalo tudi proti zlatu, srebru in draguljem; iz tega se je razvil denar, ki torej ni nič drugega kot splošno priznana menjalno sredstvo, ki mora kot tako seveda vživati splošno zaupanje.

Boj naseljencea na določenem kosu zemlje pa ni bil samo boj človeka z naravo, ampak tudi boj človeka proti človeku. Ako je naseljenec odredil na svojem gospodarstvu lepo živino, si uredil rodovitno polje, pridelal težko zrnje in smejoče se sadje, kdo mu je garantiral, da ne pridrvi kakšna druhal, se polastj tudi njegovih žuljev ter mu mor-da ne uniči vsega? Da se to ne zgodi, se je

združil z drugimi bližnjimi naseljenci v sredo, v županijo, dogovorili so se, do bodo drug drugemu branili življenje in premoženje, ako kaj pride. Na čelo županije so našj predniki postavilj župana, ki je imel skrbeti za red med župljani in varnost proti roparjem in sovražnjkom. Doneske k skupnim stroškom so si sami določilj. Za slučaj nevarnosti se združilo več županij v skupno obrambo ter so si izvolili v ta namen velikega župana alj kneza ali vojvodo. Na vojsko je moral vsak moški župljan od 16. leta dalje. Tu imamo torej državo in sicer lastno državo naseljen-cev, kateri plačujejo državljani davek v krvi in premoženju, ker le na ta način si zamorejo osigurati svoje življenje in gospodarski obstoj. Jedro te države tvorijo svobodni kmetje, ki jo vzdržujejo s prostovoljnimi doneski svojih kmetij.

Učenjaki pravijo, da so naši predniki Slovjeni v šestem stoletju po Kristu zasedli našo sedanjo domovino, to se pravi naselili se po naših krajih kot je zgoraj opisano. Zasedli so ves svet od Adrije pa do Dunaja in Budimpešte, kjer so mejilj na Čehoslovake. Živelj so kot svobodni posestniki pod svobodno voljenimi župani, katerim srbski del našega naroda pravi tudi knezi, dočim smo mi velike župane imenovali kneze. Ozemlje današnje Koroške, Štajerske in precejšnjega kosa Primorske se je imenovalo Karantanija. Kmetje iz teh dežel so volili svojega kneza na Gosposvetskem polju pri Celovcu, kjer še danes stoji prestol iz kamna, na katerem so svoje kneze ustoličevali; naši prednikj na Ogrskem so pa imeli svoje kneze pri Blatnem jezeru. Najbolj znana kneza sta Kocelj in Pribjina.

(Dalje prihodnjč.)

Tehnika. Trgovina in industrija.

Otvoritev tehniške visoke šole v Ljubljani se je izvršila slovesno dne 19. t. m. Tehnika je nastanjena v palači višje državne obrtne šole. Že za 1. letnik je dosedaj prijavljenih nad 100 slušateljev, a pride jih še nekaj iz naše ujedinjene države. Predavali bodo sami domači profesorji - strokovnjaki.

Blagovni promet z inozemstvom. Vsak izvoz in uvoz blaga v našo državo je odvisen od uvoznega, oziroma izvoznega dovoljenja. Carinarne imajo nalog, da zaplenijo vsako blago, ki ni izkazano z oblastvenim dovoljenjem. V Sloveniji daje izvozna in uvozna dovoljenja le »Centralna uprava za trgovski promet z inozemstvom v Beogradu« oziroma tega podružnica v Ljubljani.

Nova krona veljava napram dinarju je uradno določena 1 : 3 t. j. dinar je vreden 3 krone.

Srebrne krone so vredne dinar. Finančni minister je izdal naredbo, da se izplača za kovano krono pri državnih blagajnah en dinar. Ker je dinar vreden za tri papirnate krone, bodo sedaj brezdvomno prišle na dan kovane krone, posebno ker lahko pozneje njihova vrednost zopet pade.

Dinarji se že tiskajo. V Zagrebu so začeli v deželni tiskarni in v tovarni Režankovski s tiskanjem novih dinarskih bankovcev. Tiskarni sta močno zastraženi z vojaštvom in finančno stražo.

Ven z drobižem! Zadnje čase je nastalo splošno pomanjkanje drobiža, vsled tega je bila naša osrednja vlada primorana, da je izdala stroge odredbe. Trženje z drobižem je strogo prepovedano. Trženje, kakortudi izvoz preko naših državnih mej se kaznuje z globo do 10.000 K, a zaseženi denar zapade v korist države. Osebam, ki potujejo čez mejo države, se dovoli vzeti seboj drobiža le za 1 K. Znano je namreč, da je največ našega kovanega denarja odšlo čez mejo k Italijanom.

Izvoz živil iz Jugoslavije. Naš trgovinski minister je dovolil izvoz sliv, češpelj, pekmeza in starega krompirja v neomejenih količinah.

Jugoslovanske izvozne in uvozne tvrdke, ki bi hotele stopiti v trgovske zveze s Kalifornijo in Havajskimi otoki, naj se obrnejo na F. Jamnika v Škofji Loki, ki odputuje v začetku julija preko Združenih držav v Kalifornijo in na Havajske otoke, kjer ostane dalje časa. Od tam obiše otoke na jugu Tihega oceana, kakor Samoa, Tahiti, Fiji. Imenovani je v teh krajih dobro znan pri boljših krogih. Izvažal bo čipke ter želi tudi v tem pogledu prijav za dobavljenje.

Jugoslavija naj preživlja Nemce in Madžare! Na drugem mestu poročamo, da zahteva antanta od naše države, naj da Nemčiji in Madžarski 150.000 ton žita in sočivja ter 12.000 ton masti, torej skupno 16.200 vagonov. Mar v zahvalo za krutosti nad našimi koroškimi in prekmurskimi brati?

Važna gospodarska ponudba. »Trgovinski Glasnik« poroča: Naša finančna centrala v Parizu je dobila od Kanadske vlade izredno ugodno ponudbo za blagovni kredit v znesku pol milijarde frankov. Kanadska vlada dovoljuje, da odide v Kanado posebna jugoslovanska trgovska misija in si izbere vse blago, ki ga more Jugoslavija rabiti, posebno železni material, stroje, volnene, usnjate in kovinske izdelke, hrano in semena vsake vrste in živino. Blago bi plačala prodajalcem Kanadska vlada, Jugoslavija pa bi izdala zato Kanadi 5letne bone, obrestovane po 5½%. Jednako pogodbo je sklenila s Kanado tudi že Grška. Naša delegacija je poslala iz Pariza originalno grško pogodbo beograjski vladi s toplim priporočilom, naj se kanadska ponudba sprejme in pogodba čimprej podpiše, ker sta predsednik kanadske vlade in kanadski trgovinski minister ostala nalašč zato še v Parizu, da počakata podpis.

Protj draginji. Ministrski svet v Beogradu je sklenil, ustanoviti strokovne komisije, ki naj proučavajo, na kak način bi se mogla omejiti sedanja draginja.

Carina na italijansko blago. Hrvatska pokrajinska vlada je naložila na uvoz italijanskega blaga 60% carine ter ima iz tega velike dohodke. Samo v Splitu so znašali dohodki v par dneh 103.000 K.

Sol in vžigalice za Hrvatsko in Slavonijo. Hrvatsko - slavonsko gospodarsko društvo je dobilo od vlade dovoljenje, da izvozi v Nemško Avstrijo 300 vagonov krompirja, a v zameno uvozi iz Avstrije 200 vagonov soli in 3600 zabojev vžigalice.

Cene soli in petroleja je določila uprava državnih monopolov v Beogradu za celo državo sledeče: kuhinjska sol zdrobljena 126 kron za 100 kg, morska sol 112 K za 100 kg, industrijska in živinska sol 61 K za 100 kg. Petrolej velja 378 K za 100 kg. Te cene stopijo v veljavo s 1. junijem t. l.

Jugoslovanska mornarica zagotovljena. Dne 18. t. m. so častniki in vojaki naše mornarice v Beogradu prisegli zvestobo kralju in domovini. Navzoč je bil tudi admiral Koch. Obenem je bil imenovan za kontreadmirala Dragotin Prica.

Naša vojna mornarica v Kotoru je pod varstvom francoske eskadre. Naša mornarica ima 5 križark, 12 rušileev, 40 torpednih čolnov, 12 podmorskih čolnov, 3 rapidne križarke in 22 trgovskih ladij v službi vojne mornarice.

Poziv na zavarovanje! Z ozirom na govorice in časopisne vesti, da je delovanje inozemskih zavarovalnic v Jugoslaviji prepovedano, smo pooblaščeni od merodajne strani, da pojasnimo občinstvu, da so te vesti netočne in neosnovane. Pozivljamo zavarovance v njih lastnem interesu, da se ne dajo begati po takih neutemeljenih vesteh in da točno plačujejo zavarovalne premije, ki zapadejo v plačilo, pri onih zastopstvih, ki so v smislu izjav, objavljenih na poziv deželne vlade za Slovenijo v Uradnem listu, upravičene za sprejemanje premij v naši kraljevini.

Prve letošnje črešnje smo dobili na ljubljanski trg pretečeni teden.

Dopisi.

Iz Sodražice. Padla je kocka! Sodraški šustercijanski občinski odbor je glasom odloka Narodne vlade v Ljubljani danes 20. t. m. oddal svoja polnomočja. Hvala Bogu, smo rekli, ko smo zvedeli za ta odlok. Že davno bi bili morali ti avstrijski priganjači s svojo kosmato dušo biti tam, kamor so hoteli spraviti nekaj naših zavednih protiaustrijskih mož. Da, že davno bi morali ti krščanski volkovi v ovčjih kožah, ki tako ljubijo svojega bližnjega, da bi ga radi videli vsaj za eno ped nad zemljo, biti sami tam. S krščansko besedo na jeziku, a z največjo zlobnostjo v duši, so paševali ti denuncijantje ves čas vojne na strah vsem revnim. Toda danes je njih slave konec, šli so in naše ljudstvo, ki jih dobro pozna, bo že poskrbelo, da se več ne vrnejo in tudi da prejmejo plačilo za svoja nekrščanska dela! Pozdravljamo pa najprisrčneje nove občinske može, z g. Jurij Drobničem na čelu, može, ki imajo srce na pravem mestu in ki niso le v besedi, marveč tudi v dejanju poštenjaki. Pozdravljeni!

Iz Roba. Železna metla je že veliko nesnage pospravila iz naše države ali veliko nesnage je dosedaj še ostalo v raznih špranjah, kottičkih in kotih, katera se zna tako dobro skrivati in držati, da bode treba zraven metle še kopačo in vile, da se je popolnoma znebimo. — Že dolgo časa pričakujemo, kdaj da bode ta železna metla našla pot tudi k nam v Rob, in ker je do danes še ni bilo, ji hočemo pot malo pokazati. — Turjaška grajščina ima tu pri nas nastavljenega oskrbnika po imenu Schauta, kateri je rodom Nемеc, namreč sina onega Schaute v Želmljem. Seveda, jabolko ne pade daleč od drevesa. — Ko se je začelo ljudstvo zavedati in organizirati v JDS, in se začela preresetavati agrarna reforma, je postal ta gospod kar čez noč »Slovenec« in prijatelj kmetov, katerih poprej videti ni mogel. — Njegova »sorodnica«, katera živi pri njem, je celo rekla, da umrje rajši gladu, kakor da bi jedla kruh, katerega so se dotaknile roke katerega teh zabutih kmetov. Kupil je tudi nekaj koruze in jo postavil kmetom na dom in na vse zadnje je še pristopil k JDS. Čudno je bilo, da je hotel imeti tako hitro izkaznico JDS in da je dal zanjo celih 19 kron. — Slutili smo, da ima on posebne namene in ga začeli opazovati. On dobro ve, da tukajšnje ljudstvo najodločneje zahteva, da se on takoj odstrani iz našega kraja in to posebno pristaši JDS. Dognali smo, da je začel Schauta hoditi k deželni vladi in raznim drugim merodajnim uradom, da bi v slučaju razlastitve graščine Turjak postal uslužbenec naše nove države, namreč oskrbnik državnih gozdov. Izkaznica JDS mu služi kot izkazilo, da je Slovenec in s to izkaznico v roki je začel obiskovati tudi razne voditelje naše stranke in prositi za pomoč pri njegovih željah. — Da nekoliko pojasnimo njegovo mišljenje, povemo, da so izrazi kakor »vse delovanje glede agrarne reforme je prazna sapa«, in »kranjskih Janezov se ni batil, ker Janez ostane vedno Janez« itd. — Gotovo je, da tako govoričenje, že itak razburjeno ljudstvo še bolj razburja, in je le zasluga nekaterih uglednih in pametnih občanov, da se pri nas še ni pojavil boljševizem. — Tudi je oskrbnik Schauta, kateri je bil od časa preobrata ves potr in ponižen, začetkom maja zopet začel dvigati glavo in kazati tako zadovoljen obraz, da se ljudje čudijo in premišlujejo, kakšna sreča ga je doletela. Ali je imelo njegovo romanje z izkaznico naše stranke v roki tako dober uspeh, ali pa — kakor trdijo njegovi najbližji sosede, kateri ga dobro poznajo — se veseli on naših krvavih žrtev na Koroškem. — Prosimo merodajno oblast, da tega človeka skoro odstrani iz naše občine, ker se že slišijo posamezne grožnje, da si bode ljudstvo samo naredilo pravico in na svojo pest odstranilo ta madež iz svoje, drugače

tako mirne in zavedne občine. — Voditelje naše stranke opozarjamo na vsebino tega članka, odboru krajevne organizacije JDS v Robu pa svetujemo, naj tega gospoda iz svoje organizacije izključi, ker le tako si pridobi zopet zaupanje svojih članov, katero se je zelo omajalo.

Iz Žužemberka. Z bivšim našim županom Vehovcem se ne pečamo radi, ker je možicelj postal brez pomena in veljave, odkar je dr. Šusteršiču omahnila roka, s katero ga je držal pokonci. Dokler je pihal vanj dr. Šusteršič, je Vehovec rasel pred nami liki svinjski mehur, odkar pa te sape ni več, se je sesedel v majkino cunjco.

Zadnje čase pa menda zopet skušajo pihati vanj skriti Šusteršičevi »jogri« celo iz državnih uradov. Da možicelj znova ne zraste v strašilo vseh poštenih občanov, treba je v ta mehur od časa do časa zabosti z iglo, četudi pri tem zasmrdi stara sapa. Skrbeli pa tudi bomo, da občutijo boljaj njegovi napihovalci.

Vse kaže, da ima Vehovec tako skrivno potuho tudi v državni poslovalnici za oblačila v Ljubljani. Vsem nam je znano, kako samovoljno in pristransko je posloval V. pri tukajšnji razdeljevalnici oblačilnega blaga. Ljudje, četudi ne baš potrebni, ki so prinesli Vehovcu kakšnega ptiča z domačega dvorišča, so dobili kar po dve nakaznici-Reveži pa, ki so prišli praznih rok, so tudi praznih rok odšli, ker za nje Vehovca ni bilo doma ali pa jih je odpravil s praznimi obljubami. Vse to smo obširno in opetovano poročali omenjeni poslovalnici v Ljubljano. Končno smo le dobili obvestilo, da je Vehovec odložil vodstvo imenovane razdeljevalnice, ker ni hotel, da bi njegovo poslovanje nadzorovala poštenjaka, kakor sta sedanjí župan Štupica in posojilnični tajnik Mokerel. Tudi se nam je sporočilo, da prevzame vodstvo davčni nadzornik Čuk. Naši zapniki so bili s tako rešitvijo popolnoma zadovoljni, kar so tudi naznanili v Ljubljane, toda zahtevali so, da mora Vehovec položiti natančno zaljučene račune o vseh izdanih nakazilih, koliko blaga je razdeljevalnica prejela, koliko in komu ga izdala. Na to našo zahtevo pa ni iz Ljubljane ne odgovora ne preiskave. Treba bo torej drugje pozvoniti, da prikličemo Vehovca z računi na dan. Mi ne bomo krivi, ako bo pri tem — zasmrdelo.

Politične vesti.

Vojna odškodnina državi SHS. Naša mirovna delegacija zahteva za Srbijo 15 milijard vojne odškodnine.

Dejanski dokaz bratske enakosti med Hrvati in Slovenci doprinaša varaždinski tednik »Volja Naroda«, ki priobčuje vesti iz Štajerske in Slovenije sploh v slovenskem jeziku.

Rešitev jadranskega vprašanja se je odložila dotle, da podpiše Nemčija mirovne pogoje.

Čehi za Jugoslovane. V spomin na svečano prisego zvestobe med Čehi in Jugoslovani pred letom dni, se je vršil dne 16. maja (češki praznik Janeza Nepomuka) v Pragi velik manifestacijski shod. Odlični govorniki so govorili o pomenu Jadranskega morja, o važnosti koridorja med Čeho - Slovaško in Jugoslavijo in o lanski prisegi zvestobe med Čehi in Jugoslovani. To bodi narodna prisega ki se ne sme nikoli prelomiti. Čehi in Jugoslovani so skupno trpeli in se bojevali, skupno so zmagali, zato pa naj sedaj tudi skupno delajo in živijo.

Tajne zveze med Italijani in Nemci. Naš ministrski predsednik Protić je v odgovoru na interpelacijo poslanca dr. Pestotnika zaradi nemških grozodejstev na Koroškem priznal, da so Italijani vsaj neposredno pripomogli koroškim Nemcem do enega vagona municije. Ta vagon municije je bil namreč poslan Nemcem od take strani, kjer so imeli Italijani ves vpliv, da bi vagona ne bili pustili peljati naprej. Zelo sumljivo je tudi dejstvo, da sta se v dnevih nemškega napada mudila v Trbižu vrhovni armadni poveljnik italijan-

ške vojske Diaz in načelnik generalnega štaba Battaglia. Baje sta prišla nadzorovat italijanske čete ob koroški meji.

Vojvodina pod upravo notranjega ministristva. Narodna uprava takozvane vojvodine (Bačka, Banat in Baranja) se je združila z ministristvom za notranje zadeve v Beogradu. S tem je pokazano, da postanejo te bogate pokrajine, ki so bile dosedaj pod Ogrsko, trajno združene v naši novi državi.

Razlastitev veleposestva v Slavoniji se je že začela. V virovitiškem okraju je že 4500 oralov take zemlje razdeljene med kmete.

Iz Dalmacije se selijo kmetje v Slavonijo, kjer si nakupujejo posestva.

Poverjenik za narodno gospodarstvo v Hrvatski in Slavoniji je postal dr. Milan Krištof.

Izgon tujcev iz Beograda. Vsi pripadniki neprijateljskih držav morajo zapustiti Beograd v desetih dneh.

Nemško poslaništvo v Zagrebu. Beogradska vlada je dovolila, da se ustanovi v Zagrebu za Nemško Avstrijo poslaništvo, ki bo izdajalo tudi potne liste.

Francozi Čeho - Slovaškom. Francija je podarila čeho - slovaški republikli 115 zrakoplovov.

Dunajski župan dr. Weisskirchner in podžupan Rain sta vpokojena. Njuni mesti zavzamejo socijalni demokratje.

Anarhija na Ogrskem. Dve vladi. V Aradu se je sestavila protivlada pod predsedstvom grofa Mih. Karolyja. Nova vlada hoče napraviti red in mir ter uničiti boljševizem.

Bivši predsednik ogrskega parlamenta ustreljen. Boljševiki so ustrelili bivšega predsednika ogrskega parlamenta Viktorja Tolvajja.

Boljševiški »blagor« v Budimpešti. V »Obzoru« pripoveduje nekdo, ki je prišel iz Budimpešte, da je mesto ruševina vsega, kar se je dosedaj gradilo na zakonih. Zavlada je nova strahovlada, ki uničuje vse kulturne pridobitve. Vse visoke šole so zaprte. Ljudje umirajo gladu, povsod se pleni in oskrunja. Po ulicah begajo blazni, a norišnice so vse prenapolnjene. Ljudje so se vsled strahu, skrbi in groze postarali najmanj za 10 let. Posledica je na stotine samomorov na dan. Vse se slepo pokorava najbolj bedastim naredbam, ker so ulice polne ovaduhov, ki vodijo svoje žrtve pred sodišče, kjer jih čaka brez nadaljne preiskave gotova smrt.

Bolgari so se zvezali z Madžari. Med bolgarsko in novo madžarsko vlado se je sklenila zveza proti romunskim zahtevam.

Napad na predsednika poljske republike. V Varšavi je streljal na ulici neki Žalski na predsednika Paderewskega, a ga ni zadel.

Meje med Poljsko in Ukrajino. Po posredovanju antante je prišlo med Poljaki in Ukrajinci do sporazuma. Mejnika med obema državama bodeta mesti Lvov in Przemysl. Mesto Lvov pripade Poljski, petrolejski okraji Drohobycz, Boryslav z vso vzhodno Galicijo so ukrajinski.

Antanta zavzela Petrograd. Na ukaz angleškega vrhovnega armadnega poveljstva so antantne čete zasedle Petrograd. Od tu se bo sedaj nadaljevalo preganjanje boljševikov po severni Rusiji.

Kristjani v Turčiji so rešeni vojaške dolžnosti.

Tedenske vesti.

Našim somišljenikom in krajevnim organizacijam JDS! S prihodnjim mesecem zaključí »Domovina« prvo polletje. Naš tednik se je priljubil, kar dokazuje dejstvo, da se livalevredno širi, a ž njim se širijo zdrava narodna načela. Prosimo vse prijatelje in somišljenike, posebno še v področju Jugoslovanske demokratske stranke organizirane, naj pridobe za svoje strankarsko glasilo v drugem polletju čim več novih naročnikov (naročnina 6 kron do konca leta). V vsaki župniji naj bi tudi kdo prevzel prodajo lista. Prosimo pa tudi za kratka poročila o vseh važnejših dogodkih cele Slovenije.

Uredništvo.

Begunci iz Primorja in Koroške so imeli zadnjo nedeljo v Ljubljani (Union) velik protestni shod proti italijanskim in nemškim nasilstvom.

Pri »Kranjski šparkasi« naj napravi vlada red! V delavskih hišah »Kranjske hranilnice« za Bežigradom vladajo razmere, ki le preveč spominjajo še na stare, gnjile avstrijske čase in katerim treba napraviti kar hitro energičen konec. Tam namreč pašuje še vedno zloglasni narodni odpadnik Weinberger, vpokojen uslužbenec južne železnice. On je nekak upravitelj teh hiš. V njegovi uradni sobi diči stene prej ko slej Habsburgovca Franc Jožef, še vedno se tam nemško uraduje in daje prednost nemškemu oziroma nemčurškemu življenju. Prosimo in zahtevamo, da se slovenski člani ravnateljstva takoj pobrigajo za žalostne razmere v tej delavski koloniji, da se brez odloga vlada na licu mesta prepriča, da so razmere nevzdržne in da je treba pred vsem in brezpogojno nadomestiti zloglasnega renegata Weinbergerja z drugo novim razmeram bolj odgovarjajočo osebo. Mi zahtevamo, da se pri nas zlomi vendar že enkrat z nemškim režimom in da se vpelje svež, demokratičen domač kurz. V kratkem se bode vršil občni zbor tega »društva za napravo delavskih hiš«, katerega naj se udeležijo zanesljivo vsaj eden slovenski član ravnateljstva ter poskrbi za to, da bo odslej to društvo zadobilo čisto drug značaj in sestav. — Več delavskih rodbin.

Visoka šola za zdravnike v Ljubljani. Naša osrednja vlada je odredila, da se otvori v Ljubljani in v Beogradu medicinska fakulteta. V ta namen so imenovane strokovne komisije.

Imenovanje novih škofov. Italijanski časopisi poročajo, da bo imenovan za ljubljanskega škofa dosedanji tržaški škof dr. Karlin, a naš škof dobi vrhbosansko nadškofijo v Sarajevu.

Notarijatu sta se odpovedala notar Ivan Plantan v Ljubljani in dr. Jos. Krevl v Cerkljani.

Polnoletnost že z 21. letom. Dosedaj je veljal zakon, da postane državljani polnoleten z dopolnitvijo 24. leta. Nedavno pa je bil v našem Narodnem predstavništvu predložen zakonski načrt o polnoletnosti z 21. letom.

200 let za Italijani smo Slovenci, tako je kričal v nedeljo Anton Smolič iz Dol. Nemške vasi pri Trebnjem, v Florjanovi gostilni na Ponikvah. Lumpa, sina slovenske matere ni sram iskati v domačem kraju zavetja pred »izobraženimi Lahi«, ni ga sram prejemati od domovine podpore, da lahko pohajkuje brez dela okoli. — In take gade si redimo na prsih in jih še dobro plačujemo! O ti ljuba dohota, slovenska ti! Ej, dobro mu jih je povedal gostilničar Florjan, prav dobro! Toda zapomni si Florjan: taki ljudje, ki zaničujejo svoj rod in dom nimajo sramu in ne prime se jih beseda; takim ljudem brco, pa ne samo čez gostilniški prag, temveč tudi čez mejo!

Gospodarska zadruga v Žireh se je razdružila.

Trboveljska premogokopna družba preloži svoj sedež z Dunaja v Ljubljano.

Prva ženska krajevna organizacija JDS. Narodno ženstvo v Celju si je ustanovilo poseben odsek Jugoslovanske demokratske stranke. V odsek so izvoljene gospe dr. Kalanova, dr. Brešarjeva, Prekorškova, Založnikova in gđc. Knezova.

Naši vjetniki na Koroškem. V Špitalu ob Dravi se nahajajo ti - le slovenski častniki - vjetniki: kapetana Vidrih Oton in Badiura Rudolf; nadporočniki: Peterlin Makso, Legiša Radko, Rybač Miloš, Tratnik Ferdinand, Prešern Dušan, Černe Janez; poročniki: Janko Stojan, Geršak Karel, Urbas France, Šturm Pavel, Kurent Andrej, Gogala Avgust, Zacherl France, Flajs Andrej; praporščaki: Premrou Viljem, Turk Jakob, Vukšinič Martin, dr. Ploj France. — V rezervni bolnici št. 1 v Celovcu leže in so dobro preskrbljeni: poročniki: Štirn Jože, Pavlič Mart., Gačnik Janko in praporščak Gradl France. Dalje ti - le ranjeni vojaki: Rak Janez, Jamnik Ivan, Fingst (?) Janez, Blatnik Anton, Slatner Ludovik, Rosinc France, Oraš

Rudolf, Markič Janez, Leben Janez, Pouk Ignacij, Richter Miha, Lampič Rudolf, Grabner Anton, Kunšek Miha, Spruck Alb., Bacher France, Bertinač France, Rudl Jakob, Freimuth Šimen, Zalokar Janez, Kohlmann Janez, Kopitler Ivan, Kodela Bertl, Polak France, Ravter Jože, Gorjanc France, Bergmann Anton, Gril Alojzij, Šoban France, Lasnik Jože, Neiger Alojzij, Novak Janez, Mavec Jakob, Pintarič Janez, Breskva France, Arnoš Ivan, Jerlicio France, Jagodič France, Sodiok Jože, Ravter Jože, Prencir Jože, Zugmas Alojzij. — Umrli je dne 30. aprila Krušič Leopold in 4. maja Kranjc Janez. — Bolni so: narednik Gradl Makso, desetnik Bugar Janez; vojaki: Leven Alojzij, Pustoslavšek (?), Zimmermann Jože, Jovanovič Vladislav, Bonovič Miha in Soršak Šimen. — Približno 90 vjetnikov je še v Celovcu; vsi drugi se nahajajo v Špitalu ob Dravi, v Gmündu in v Zgornjem Dravogradu.

V Kočevju naj se napravi red! V premogovniku pašuje še vedno oskrbnik Stöcklinger, a njegov zet dr. Hans Arko je predsednik »Volksrata« in sploh vodja vseh vročekrvnih nemških Kočevjarjev. Nemcem zopet rase pogum, da prezirljivo in izzivalno gledajo na Slovence ter hajlajo po cestah. Glavni hujskači so visokošolci in odpuščeni profesorji, ki ne marajo iditi. Vlada naj brezobzirno napravi red, sicer lahko doživimo presenečenje.

Boljševiki na Vinici so sicer sedaj brez »kralja« (nemčurskega župnika Königa so namreč nekam povabili na spremembo zra-ka), vendar še vedno drzno rogovilijo. Po občini streljajo razni dezertjerji, kakor na Koroškem. Prejšnji teden so zažgali Jurju Šterku obsežni smrekov gozd iz maščevanja, ker je zaveden Jugoslovan. Škode je nad 25.000 K.

Zveza kmetijskih podružnic za celjski okraj se je ustanovila s sedežem v Celju.

Novi slovenski notarji na Štajerskem. V Mariboru je imenovan za notarja Fr. Krišper. Za namestnika odslovljenih nemških notarjev sta imenovana Iv. Ušlakar iz Črnomlja za Laško in Fr. Presečnik iz Gor. Grada za Konjice.

V toplicah Dobrna pri Celju je dobil v najem topliško restavracijo Martin Šket, kavarino pa Franja Apih.

Avstrijske razmere v Slov. Bistrici. Bivši nemški župan dr. Murmayer je še vedno okrožni zdravnik, čeravno je v mestu zaveden slovenski zdravnik dr. Lebar, Sodišču še tudi vedno predseduje nemškutar Pirnat, a zemljiški vodja je renegat Hudritz, ki še vedno tajnikuje pri »Vorschuss Verein« Slovencev in njihovega družabnega življenja se izogiblje tudi davčni upravitelj Pichler, čigar žena je odbornica nemškega »Schulvereina«.

Mariborski mestni šolski svet še vedno ni sklican. Vsa mnogobrojna odstavljanja in nastavljanja so se izvršila brez njegove vednosti izključno iz Ljubljane.

Nemški vojni vjetniki s Koroške v Srbiji. Dne 14. maja so peljali preko Zagreba na Srbsko cel nemški batalion s podpolkovnikom vred, ki so ga Srbi zajeli na Koroškem.

Dva nova slovenska zdravnika v Mariboru. V Mariboru sta se stalno nastanila kot zdravnika dr. Rajšp Ivan in dr. Marin Vilko.

Iz Maribora se Nemci umikajo. Trgovec Kokoschinegg je prodal svojo hišo v Tegethoffovi ulici Jadranski banki za 900.000 K. Banka otvori v hiši svojo podružnico. Mydlovo hišo s trgovino v Lutrovi ulici pa je kupil Slovenec Fr. Starčič od Sv. Barbare v Haložah.

Na Muti sta igrala ob vpadu nemških patrolj izdajalsko vlogo okrožni zdravnik dr. König in tovarniški delavec Paternuš, ki sta vodila nemške patrolje ter jim kazala slovenske hiše. Ali res še nista pod ključem?

Posedva nemških bojnih društev v slovenskih rokah. Vsa posedva »Schulvereina«, »Südmarke« in »Heimstatta« na Štajerskem so oddana Slovencev.

Izgredi v Ptuj. V noči od nedelje na ponedeljek so bili v Ptuj izgredi proti Nemcem. Množice je razburil nemčurški policaj Centrih, ki je tudi dobil plačilo za svoj uma-

zani jezik. Izgrede pa moramo najstrožje obsojati, posebno, ker so se jih udeležili tudi vojaki, ki imajo pač drugačne, resnejše naloge.

V Ormožu je županstvo kaznovalo nemčurske obrtnike, ker kljub pozivu niso izobesili napisnih tabel. Na enak način se bo moralo prisiliti naše nasprotnike in razne dvoživke tudi v Celju, Mariboru in po ostalih mestih in trgih, da pokažejo barvo. Iz celega ormoškega okraja so se mladeniči skoro polnoštevilno odzvali prostovoljno pozivu k orožnim vajam.

Obstreljen vohun. Bivši nadučitelj šulferajnske šole v Št. Ilju, prosluli Gordon, je opravljal zadnje čase za Nemce službo vohuna in ovaduha. Pretečeni petek ga je naša straža pod Ernovžem zalotila ter za bežečim streljala. Težko ranjen leži sedaj v Gradcu.

Tudi na Štajerskem groze Nemci z napadi. Nemci v nevtralnem ozemlju, to je med Lipnico in Radgono so dobili iz Gradca poročilo, da je mirovna konferenca priznala naši državi Radgono, Cmurek, Stras, Špilje, Ernovž, Arvež, Gučane in Gomilico, katere kraje da bodo Jugoslovani takoj zasedli. Nemci so brž oborožili svoje ljudi v nevtralni črti, poslali so jim mnogo municije in 600 nemških mornarjev. Iz Št. Vida ob Voglu so začeli slepo streljati s topovi. Nemci bi torej radi tudi na Štajerskem začeli po koroškem načinu.

Za naše pravične zahteve. Vse občine v okrajnih glavarstvih Brežice, Celje, Konjice, Slov. Gradec, Ptuj in Ljutomer, kakor tudi avtonomna mesta Celje, Ptuj in Maribor so poslale zahteve, da se morajo z našo državo združiti vse pokrajine Slov. Štajerske z Mariborom in Radgono, celo Slov. Prekmurje in vsi slovenski deli Koroške s Celovcem in Beljakom.

Preskrba Radgone in okolice z živili. Radgonski okraj je bil do zadnjih časov popolnoma pozabljen glede na prehrano. Sedaj je poverilo ministristvo za prehrano radgonskemu trgovcu Fr. Čehu vodstvo aprovizacije za Radgono in okolico. Ta teden so že prispeli 3 vagoni moke, 1 vagon fižola ter več tisoč kilogramov sladkorja.

V Št. Lovrencu nad Mariborom so oblastveno zaprte sledeče gostilne: Novak, Malek in Baumgartner. Vsi trije gostilničarji so ščuvali proti naši državi.

Polit. vesti.

Koroščeva ulica v Sarajevu. V Sarajevu so prekrstili neko ulico na ime našega minipredsednika dr. Korošca.

Slovenska gostilna v Beogradu. Na voglu Natalijine ulice in Zelenega venca v Beogradu se je otvorila slovenska gostilna.

Kulturni zaostanek v Bosni in Hercegovini. Koncem leta 1916. je bilo v celi Bosni in Hercegovini 469 ljudskih šol z 937 učit. osebami. Za šolo doraslih otrok je bilo 160.000, a v šolo jih je hodilo le 36.000, torej je bilo brez pouka 114.000 otrok. Izmed vsega prebivalstva od 7. leta naprej je znalo pisati le 177.168 t. j. niti 12%. Nad 88% pa je bilo analfabetov. Najslabše je bilo v tem oziru pri mohamedanih, ki imajo 99,68% analfabetov, torej zna izmed 400 prebivalcev brati in pisati le 1. Pri pravoslavnih je bilo nepismenih 95,60%, pri katoliških pa 83,36%.

Kazen za Nemško Avstrijo. Angleški časopisi zahtevajo, da se mora tudi proti Nemški Avstriji postopati z vso strogostjo zaradi grehov stare Avstrije proti slovenskim narodom. Avstrija mora plačati odškodnino za provzročene vojne škode.

Mehanika, ključavničarja, kovača in urarja rabijo v Ptuj. Ponudbe naj se pošiljajo na mestni urad Ptuj.

Slovenska trgovska šola v Mariboru se otvori že jeseni z dveletnima razredoma. Ščasoma se baje preosnuje v trgovsko akademijo.

Tovarna za dušik v Rušah pri Mariboru je stavljen pod državno nadzorstvo. Za nadzornika je imenovan tovarnar Hinko Pogačnik.

Grad Hausampacher pri Mariboru je pod državnim nadzorstvom. Lastnica je g. Pacher pl. Theinburg. Za nadzornika je

imenovan mariborski odvetnik dr. Fr. Rošina.

Plačilo izdajalcem domovine. Iz mariborskega in radgonskega okraja je pobegnilo več fantov in mož pred orožnimi vajami čez mejo. Nemci pa so jih prijeli in oborožili. Ti izdajalci, ki niso hoteli braniti svojega doma, morajo sedaj gladovati, poleg tega pa se bojevati za tujo državo proti lastnim bratom. V Lipnici je baje nad 300 takih ubežnikov.

Izdaja potnih listov. Ministrstvo za notranje zadeve je pooblastilo našo deželno vlado, da sme izdajati potna dovoljenja za inozemstvo.

Učiteljstvo enako državnim uradnikom. V celi naši državi bo kmalu rešeno učiteljsko vprašanje po vzorcu, ki se je napravil za Slovenijo. Učiteljstvo se uvrsti v B - razred državnih uradnikov (drž. uradniki s srednješolsko maturo). V bodoče sploh ne bo več razlike med učitelji in uradniki tega razreda.

Podlo obrekovanje. Naš vplivni in delavni zaupnik g. Ivan Pucelj v Vel. Laščah, je političnim nasprotnikom, posebno še kaplanu Škulju zelo na poti. Ker mu s poštnim orožjem ne morejo blizu, začeli so trostiti med kmeti podlo natolcevanje o njem, da hoče naprtiti davke le kmetom, odvaliti jih pa z ram obrtnikov, uradnikov itd. Pаметen človek se taki hudobiji le smeji. Menda tudi med političnimi nasprotniki ni dosti tako omejenih ljudi, da bi tako obrekovanje verjeli.

»Državna posredovalnica za delo« (podružnica za Ljubljano in okolico.) V preteklem tednu od 11. maja do 17. maja 1919. je iskalo delo 212 moških in 105 ženskih delavskih moči. Delodajalci so iskali 152 moških in 57 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 89.

Sokol v Št. Vidu nad Ljubljano vabi svoje člane na celodnevni izlet čez Guncle-Dvor na Sv. Katarino in čez Toško čelo nazaj. Zbirališče v navačnih izletnih oblekah v nedeljo 25. majnika ob 7. uri zjutraj pri Cirmanu - Lovrencu. Za skupno malo gorko kosilo bo poskrbljeno, vendar naj se vzame seboj jestvine. Št. Viškemu ženskemu Sokolu in vsem prijateljem se priporoča za obilno udeležbo odbor.

Celodnevni čebelarški tečaj se vrši v nedeljo 25. t. m. v krtinski šoli od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 4. popoldne.

Prodaja ameriške slanine in masti. Pravkar je došla nova pošiljatev ameriške slanine in masti, ki utegne biti zadnja. Ker se namerava blago takoj razdeliti, pozivljamo vse občine, aprovizacije ter industrijska podjetja, da se nemudoma oglase s svojimi potrebščinami pri Vnovčevalnici za živino in mast v Ljubljani. Blago je prvovrstno ter stane 20 kron za kg v Ljubljani. Kupnino je treba odšteti pri prevzemu. Pripomnimo, da blaga ne pošiljamo pod nobenim pogojem po železnici radi prevelikega rizika, temveč mora vsakdo sam blago prevzeti v Ljubljani in odpraviti.

Zadnje vesti.

Nov Wilsonov načrt za sporazumljenje med Italijani in Jugoslovani. — Ta najnovejši predlog obsega višek, kar more Wilson dovoliti Italijanom. Predlog daje Italijanom Trbiž, Predil, od tam bi šla meja na Col nad Vipavo, čez Razdrto in vzhodno Divače na Učko, nato pa ob Raši. Reka naj postane svobodna pod jugoslovansko upravo. Izmed otokov priznava Italiji Lošinj, Hvar in Pelagruž, Italija se še obotavlja.

Slovenija vojno ozemlje. Ministrski svet je znova potrdil odlok, ki proglašuje celo Slovenijo za vojno ozemlje. Politični shodi se smejo vršiti le, ako v to privoli okrajno glavarstvo in vojaška oblast.

Pogajanja za naše Primorje se vrše v Parizu glasom najnovejših vesti na temelju, da se smatra železnica Ljubljana - Št. Peter-

Reka za zanesljivo last Jugoslavije. Nekateri strateško važni otoki v Jadranskem morju pridejo pod Zvezo narodov ter bodo pristopni vsem narodnostim.

Italijani so se odrekli Reki, Zadru in Šibeniku. Preko Švice se poroča iz Pariza, da so se Italijani odpovedali Reki ter so zadovoljni, da pride mesto pod varuštvo Zveze narodov. Istotako so se odrekli Zadru in Šibeniku. (Lisjaku je grozdje prekislilo.)

Kedaj bomo zvedeli za našo usodo? Ako že ne poprej, pa gotovo po 10. juniju. Dne 21. t. m. so bili predloženi mirovni konferenci nemški protipredlogi, ki jih bo treba proučavati najmanj en teden. Nato se stavi Nemčiji rok 8 do 10 dni, da pogoje sprejmejo ali odklonijo. Dne 10. junija se torej mirovna pogodba ali podpiše ali odkloni. Nemški Avstriji se predložijo pogoji 22. t. m.

Dogovori med Jugoslovani in Italijani v Parizu so se razbili, ker naši delegatje ne pustijo mešetariti ter nočejo v nobeni točki odstopiti od naših upravičenih zahtev. Italijani vztrajajo pri svojih zahtevah glede Dalmacije in cele Istre.

Proti ljudskemu glasovanju na Koroškem je odločno nastopil naš mirovni delegat in minister dr. Trumbić, ki zahteva, naj se prideli slovenski del Koroške Jugoslaviji brez glasovanja v smislu naših minimalnih zahtev (t. j. najmanj, kar zahtevamo). Glasovanje na Koroškem bi mogli sprejeti le tedaj, ako se izvede tudi na Goriškem.

Ministrski svet o našem zunanjem položaju. Dne 19. in 20. t. m. se je vršil v Beogradu ministrski svet pod predsedstvom regenta Aleksandra zaradi našega spora z Italijo.

Nove vojne in mornariške akademije. Naš ministrski svet je sklenil, da se ustanove za našo državo tri vojne in dve mornariški akademiji.

Ameriško blago za Srbijo. Iz Amerike je prispelo na Francosko 2000 vagonov raznega blaga za Srbijo. Prvih 20 vagonov je že v Zemunu.

Novo laško nasilstvo. Italijani so poklicali v zasedenem ozemlju vse moške od 18. do 42. leta pod orožje. Pregledovanje je v Krminu, odkoder jih odženejo v Jakin.

Naš državni proračun za l. 1919/20 predloži finančni minister še ta teden Narodnemu predstavništvu. Proračun izkazuje primanjkljaja 799 milijonov dinarjev in 84 milijonov kron.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani zagotovljeno. Naučni minister Davidovič je obljubil poslancem D. K., da predloži v najkrajšem času zakonski načrt za ustanovitev slovenskega vseučilišča, ki se otvori v Ljubljani že prihodnje jesen.

Mirovni pogoji za Nemško Avstrijo. Dunajski korespondenčni urad priobčuje: Po poročilu pariških listov bodo mirovni pogoji, katere bo narekovala ententa Nemški Avstriji in Ogrski, stavljeni v isti obliki, kakor so bili oni, katere je prejela Nemčija. Mirovni pogoji bodo za Nemško Avstrijo uničujoči, torej jih Nemška Avstrija ne more podpisati.

Čehoslovaški dohod k Jadranskemu morju. Ministrski predsednik dr. Kramar je izjavil, da ima zagotovilo, da se bo čehoslovaški državi priznala direktna pot iz Bratislave v Jugoslavijo in do morja, ne da bi bilo treba voziti preko Dunaja.

Pogajanja na Koroškem razbita. Na Koroškem so se vršila več dni pogajanja naših vojaških odposlancev za novo mejno črto in za premirje. Naša delegacija je zahtevala prejšnjo črto ob Dravi, ki bi jo naj zopet naše vojaštvo zasedlo. Nemci pa so trdovratno zahtevali, da ostane nemško vojaštvo ob deželnih mejah. Jugoslovanski zastopniki so vsled tega dne 17. t. m. odpotovali preko Maribora. Pred odhodom so smeli obiskati naše vjetnike v Celovcu. Edino v tem se je dosegel sporazum, da bodo smele komisije medsebojno še v bodoče obiskovati vojne vjetnike in da se ranjeni ter bolni vjetniki izmenjajo.

Našemu poslaniku Pogačniku na Dunaju se po pravici očita, da je preveč popustljiv in postrežljiv napram Nemcem. Vsak hujskač dobi pri njem potno dovoljenje v Jugoslavijo, čeravno pride k nam le z namenom, da vohuni, hujska, a končno si še odvede živila. Tako prihaja v Kočevje skoraj vsakih 14 dni stotnik nemškega generalnega štaba Eisenzopf, ki je znan našim možem in fantom po svoji nemški nadutosti in surovosti.

Italijani ne marajo za Trst? Italijansko časopisje se huduje nad mirovno konferenco, ki noče prisoditi Smirne Italiji. Časopisi pravijo, da brez Smirne tudi Trst nima za Italijo nobene veljave, sploh je potem ves boj Italije za Jadransko morje brezuspešen. To priznanje je dragoceno!

Italijanska zahrbtnost. V nekem veleizdajskem procesu, ki se vrši v Rimu že dva meseca, je bivši minister Martini dokazal, da je sedanji minister za zunanje zadeve Sonino še pred 18. avgustom 1918 delal na to, da stopi Italija v svetovni vojni na stran Nemčije. To razkritje bo morda tudi konferenci v Parizu odprlo oči, kako zahrbtni zavzniki so Italijani, ki iščejo povsod le kravje kupčije.

Tako odločno naj bi se postopalo povsod! Ptujsko glavarstvo je razposlalo ta-le razglas: »Znani in neznani hujskači pohajajo v zadnjem času po deželi, ki z vznemirljivimi vestmi razburjajo prebivalstvo, delajo protidržavno propagando in vzbujajo med ljudstvom nezadovoljnost ter strah. Svarim tem potom vsakogar pred občevarjem s takimi izdajicami in sovražniki naroda ter domovine s pozivom, da zasledujejo te zločince, ter jih oddajo najbližji orožniški postaji ali gosp. občinskemu predstojniku, ki imajo navodila za nadaljno postopanje. Tuji državljani, ki se ne morejo izkazati s pravnimi potnimi listi, se podo povsod aretirali. Istotako svarim vsakogar pred nepredvidnim govoričenjem in razširjanjem vznemirljivih vesti, ker se bode proti vsakomur, ki bi hotel v govoru ali dejanju, posredno ali neposredno škodovati državi, oziroma odvrčati druge od državljanskih dolžnosti, postopalo z najstrožjimi sredstvi. Opozorjam končno še enkrat, da se kaznuje tudi vsaka odporost zoper domačo vlado in njene organe ali zaničevanje njih odredb glasom § 2 naredbe narodne vlade SHS z dne 13. januarja 1919, št. 272, z globo do 2000 kron, oziroma do treh mesecev ali pa z globo in zaporom ob enem. — Vodja okrajnega glavarstva: dr. Pirkmaier m. p.«

Odgovorni urednik: Emil Vođeb.

Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.
Izdaja: Konsorcij »Domovine«.

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Uredništvo in upravnništvo:

Sodna ulica št. 6, pritrilje desno.

Inserati po dogovoru.

V delo se sprejme takoj proti dobri plači več:

tesarjev, stavn. mizarjev, kolarjev, zidarjev, kleparjev, koscev.

Zglasiti se je pri »Državni posredovalnici za delo« v Ljubljani (Gradišče 4).

Hlapce

lahko takoj preskrbi »Državna posredovalnica za delo«. Kdor jih rabi, naj se zglesi osebno v našem uradu, ali pa naj piše ponje in navede plačo ter druge pogoje.

Državna posredovalnica za delo, Ljubljana, Gradišče.

Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani.

Delniška glavnica . . . K 15,000.000.—
Rezervni fondi . . . K 4,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednost-
nih papirjev, deviz in valut. Vnov-
čevanje kuponov, izžrebanih zastavnih
pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.
Borzna naročila.

➔ Promese ➔
k vsakemu žrebanju.

➔ Posojila ➔
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje
vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica
avstrijske državne
loterije.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga s neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestaje hranilne vloge po čistih

2%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Največja slovenska hranilnica!
Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica števil. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada „ 2,500.000

➔ Sprejema vloge vsak delavnik. ➔

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopa proti nizkemu obrestovanju in
obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Delniška glavnica: K 30,000.000. **Jadranska banka Podružnica Ljubljana.** Rezerve: okrog . . . K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj.

Sprejema:

Vloge na knjižice.

Vloge na tekoči in žiro račun
proti najugodnejšemu obrestovanju. —
Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa
tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, le-
žeče v javnih skladiščih. Daje trgov-
ske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prezema:

Borzna naročila in jih izvršuje najku-
lantneje.

Brzjavni naslov:

➔ **JADRANSKA.** ➔

Telefon št. 257.